

5300

Tiende Søndag efter Trinitatis 1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36, udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 16. august 1846

10de Søndag efter Trinitatis 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! lad Din Søns Ord over Jerusalem ei forgæves være kommet os for Øren, men lad dem træde i Kraft til vor Oplysning og Advarsel, saa vi baade see, hvad der tjener til vor Fred, søge og finde og nyde den hos ham, som ene kan og vil give Sjælene Hvile! Giør det ved Din Hellig-Aand i Vorherres Jesu Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Du kiendte ikke din Besøgelses Tid, sagde Herren med Taarer til *Jerusalem*, da han sidste Gang før sin Død nærmede sig og saae *Davids* og *Salomons* berømte Stad, giennem Aarhundreder Helligdommens Stade og Folkets Stolthed, Skuepladsen for Propheternes Syner og for saamange af Frelserens Jærtegn, Staden som om en liden Stund skulde endnu meer forherliges ved Aandens Udgydelse over alle Stammer og Tungemaal, ved Vorherres Jesu Christi Kirke, det mageløse Bedehus for alle Folk, som til Dagenes Ende kalder *Jerusalem* sin *Moderstad*, og løfter dens Navn til Skyerne som *Fredens Borg*.

Du kiendte ikke din Besøgelses Tid, det er den dybt bevægede Herres milde Udtryk for *Jerusalems* Brøde, der med Nødvendighed nedkaldte Dommen og drog Undergangen efter sig, saa der blev ikke Steen paa Steen af al Dens Herlighed, og naar dette Herrens Ord gienlyder over os, da er det visselig ikke, for at vi, som *Edoms* Børn, skulde glæde os ved *Jerusalems* Fald og Nedtrædelse, men for at vi skal speile os deri, og uudslettelig indprænte os, at hos den sande Gud er ingen Persons eller Steds Anseelse, saa Han sparede end ikke *Jerusalem*

10de Søndag efter Trinitatis 1846

for *Davids* sin Tjeners Skyld, for alle de deilige Ord og Sange til Hans Pris som der var hørt, alle de store og underlige Gierninger til Hans Navns Ære, som var skeet deri, ja, sparede ikke Staden, over hvis Skæbne Hans Eenbaarne Søn fældte Taarer, og sparede ikke Folket, som Han i Aartusinder kaldte sit eget og førde og fødte som en Hyrde sin Hjord, og havde lovet Storhed og Glands som Stjernehimlens, og havde skiænket meer end Nogen fandt i Hans Løfter, da Han øiensynlig besøgte dem i Morgenrøden fra det Høie, i den Eenbaarne, som sagde med Rette: hvem der har seet mig, har seet Faderen, ja, udvalgte en af Israels Døttre til sin Søns Moder og fyldte Landet med sine gode Gierninger, da Sønnen, han, som beherskede Stormen og Havet, i Faderens Navn gjorde de Blinde seende, de Døve hørende, og de Maalløse talende, rensede de Spedalske, opvakke de Døde og prædikede Evangelium for de Fattige, udraabde Himlens Gyldenaar med den store Hvile hos Gud for alle Sjæle.

Ja m. V., sparede Gud ei Jerusalem og Israels Folk, men forstyrrede dem til et Tegn og et Speil for al Verden paa Hans store Vrede og strænge Dom over hvem der ikke kiender sin Besøgelses Tid; da var vi ulægelige Daarer, om vi vilde tænke, Han skulde spare os, vore Stæder, vore Templer, vort Lys, vor Glands og Herlighed, hvis vi ikke kiende vor Besøgelses Tid.

10de Søndag efter Trinitatis 1846

Derfor, saasandt vi troe paa den levende Gud, som skabde Himlen og Jorden og i Hvis Haand vor Livs-Aande er, og saa vist, som vi ønske, at Guds Naades, Vorherres Jesu Christi Ord med al den Fred og Herlighed som følger det, skal blive boende hos os og vore Børn, saa vi undgaae Jerusalems og Israels Dom, Fornedrelse, Forstyrrelse og

Skiændsel, da lad os itide oplukke vore Øine for vor Besøgelses Tid og bede Gud oplyse os, saa vi stedse bedre see, hvad der tjener til vor Fred!

Lad kun derfor de Selvkloge mene, enten at der er Fred og ingen Fare, hvor man har Penge, Bogtrykkerkonst og Jernbaner og fremfor Alt, er saa alvidende, som de, eller dog, at Herrens Ord om *Besøgelses Tid* er en mørk Tale, der langt fra at kunne opløse Nogen, maa, for at blive nogenlunde forstaaelig, selv møisommelig oplyses ved Betragtningen over de gamle Propheters østerlandske Billedsprog! Er vi *Christne*, da føle vi dybt, at kun naar Herren er med os, da har vi Fred, og at den allerdunkleste Fornemmelse af Hans N[ærvær] med Kraft og Herlighed er et Himmerig paa Jorden, og er vi *oplyste Christne*, da seer vi grandt, at den klare Skilsmisse fra vort Livs Gud i Selvklogskab og Selvraadighed er alt her igrunden et virkeligt Helvede, hvor der er ingen Fred og fører nødvendig til den evige Bortkastelse fra Hans Ansigt til Trængsel og Angest, som ei kan beskrives, saa de, der ikke vil kiende Herren i Tjenerskikkelse

10de Søndag efter Trinitatis 1846

og holde sig nær til Ham, de veed slet ikke hvad der tjener til deres Fred, men naar de raabe: Fred og ingen Fare, da skal Fordærvelsen overraske dem, som Veerne en Barselkvinde, og de skal ikke undflye.

Ja m. V. ligesom de sande Christne til alle Tider har istemt med Psalmisten: Herre, dine Vidnesbyrd er underlige, derfor elsker min Sjæl dem, saaledes maae vi, naar det skinner igiennem til os, det store Lys, som oprandt i Havets Egn mod Østen for Folket, som sad i Mørke og Dødsskygge, til Herrens Ære bekiende med samme Israels Sanger: Du har gjort os visere end vore Fiender ved Dine Bud, vi er blevet klogere end alle vore Lærere, vi er blevet forstandigere end de Gamle, Dit Ord er en Lygte for vor Fod og et Lys paa vor Sti, og det maa blive kiendeligt blandt andet paa vor Betragtning af *Besøgelses Tid*.

Dette er nemlig saalangt fra at være os som Mennesker noget Fremmed, at alle Mennesker maae kalde det et levende Ord, thi baade er det taget midt ud af Menneskelivet, og trænger fra Herrens Mund i Hans Aands Kraft, som et Lyn atter midt ind i

Menneske-Livet til alle Tider og under alle Himmelegne. Der har nemlig aldrig været og der kan aldrig blive ført et menneskeligt Liv, hvor man ikke veed, hvad et *Besøg* vil sige, og at naar den Store besøger de Smaa, den Rige de Fattige, naar Kongen aflægger et Besøg i Hytten, og fremfor Alt med Naades Tilbud i Fængselet, da giælder det for de Smaa, de Fattige og Ringe og især for Misdædere og alle Fanger at kiende deres Besøgelses Tid og gribe det kostbare Øieblik, der snart forsvinder og kommer seent eller aldrig igien.

4

10de Søndag efter Trinitatis 1846

Naar derfor Guds Raad og Hans Vei paa Jorden aabenbares os i dette levende Ord, at Gud besøger sit Folk, eller at Morgenrøden fra det Høie besøger os, saa vi see Dens Herlighed, som den Eenbaarnes Herlighed, fuld af Naade og Sandhed, da er dette kun en mørk Tale for dem, der ikke troer paa den levende Gud, som dannede os i Løn og randsager vore Hjerter, Ham som saae ned fra Himmelen og fandt det var Forfængelighed med al Menneskets Magt og Herlighed, der er som Græssets Blomst, men fandt dog ikke Een, som ret af Hjertens Grund søgde Ham, hos Hvem Livets Kilde er, fandt dem alle afvegne, vandrende deres egne Hjertes Veie, hvis Ende er Død og Fordærvelse.

Ja, kun for dem, der ikke har denne menneskelige Tro og Følelse, som naturlig oprinder i vort Bryst, kun for dem er det en mørk og skjult Tale, at Herren besøger sit Folk, og at da giælder det, om de kiende deres Besøgelses Tid; for alle sande Mennesker er det en klar, himmelsk Røst, der finder syvfold Gienlyd i deres Inderste.

Er vi derfor Mennesker af andet end udvortes Skabning og indvortes Syndefald, er vi oprigtige, hjertelige Mennesker, da lyder den hele Aabenbaring om Herrens Besøg hos Menneskens Børn, ligefra det hos Abraham, de Troendes Fader under Egen i Mamre, til det klare, store og lange Besøg i Tidens Fylde,

5

10de Søndag efter Trinitatis 1846

da Gud sendte sin Søn, født af en Kvinde, i alle Maader som En af os, kun uden Synd, for at han skulde udraabe den velbehagelige Tid og Salighedens Dag, prædike Evangelium for de Fattige, Frihed for Fangerne og Syn for de Blinde, ja, for at han, med eet Ord skulde læge alle sønderknuste Hjerter, hele denne Aabenbaring om Guds Besøg lyder ligesaa vidunderlig bekiendt, som trøstelig og glædelig for os; thi der er noget Lignende i Menneske-Livet fra Dagenes Begyndelse, som Apostelen vidner, at Gud har aldrig og ingensteds ladet sig selv uden Vidnesbyrd.

Der var nemlig overalt, hvor sande Mennesker boede og bygde, Noget, som kaldtes *Aand*, en høiere *Livskraft*, der aabenbarer sig som himmelsk Ild og Kraft, Trøst og Glæde i det vingede Ord, og naar Aanden kommer over os, da føle vi os besøgte af en himmelsk Giæst, der, saalænge han er nærværende, gjør Alting Lyst omkring os, jager alle Sorger bort og fylder Hjertet med Glæde, saa vi udbryde med Peder paa Bjerget: her er godt at være, lad os opslaae vor Bolig her! Disse Besøg, som ogsaa Hedninger kiendte, var vistnok korte, men saaledes høre vi jo ogsaa Besøgene var baade hos Abraham og alle Propheterne, og selv kun et eneste, selv det korteste Besøg af Aanden maa lære et Menneske, paa den ene Side at forundre sig som Psalmisten, der synger: Herre, hvad er et Menneske, at Du kommer ham ihu og et Menneske-

10de Søndag efter Trinitatis 1846

Barn, at Du besøger ham, og paa den Anden Side at bedrøves, fordi det nødvendig maa være vor Skyld, at Guds Aand, som besøger os ei bliver hvilende paa os, men naar vi høre Evangeliet om ham, over hvem Guds Aand foer ned ved Jordans Flod og blev hvilende paa ham, saa han kunde sige hver Dag, som den Første: Herrens Aand er over mig, derfor salvede Han mig, og lagde til: mit Ord til eder er Aand og Liv, hvo som troer paa mig, i ham skal levende Vandløb udspringe, da føle vi strax, nu gjaldt det, nu var den store Besøgelses Tid for alle hans Tilhørere, saa hvem der ikke hørde den

Prophetes Ord, maatte, som Moses havde sagt, udslettes af det Folk, som Gud besøgte, bortkastes fra Hans Ansigt.

Og see m. V. naar det nu klarer sig for os, at denne *Aands-Nærværelse* er vidunderlig rodfæstet af Herren i Hans Kirke og Menighed, da han himmelfaren udgiød sin Faders Aand over den med glødende Tunger, saa Guds Aand svæver ogsaa med Herrens Røst over det Vand, vi døbes i efter Hans Indstiftelse, svæver derover for i Jesu Navn at hvile paa alle dem, som troe og blive døbte, naar dette klarer sig for os, saa alle Minder vaagne, alle Lys tændes, alle Engle smile, da er vor Besøgelses Tid, og vee os, om vi ikke kiende den, vel os, om vi gjøre Dørrerne høie og Portene vide, saa den høie Giæst kan inddrage til at boe hos os evindeligt, som Herren har sagt: jeg sender eder en Trøster, som skal blive hos eder evindeligt.

10de Søndag efter Trinitatis 1846

Og denne vor Besøgelses Tid, den er da alt længe begyndt, Gud skee Lov! endnu ikke fuldendt, men gaaer dog snart forbi, hvor den ei kiendes og gribes. Ja m. V. Aandens Besøg i Morten Luther, det var for os, som *Johannes den Døber* for Israels Folk, han var for os den Herrens Forløber, som sagde retteligt, jeg er ikke Christus, men hans Røst, som raaber i Ørken: baner Herren Vei, thi han staaer midt iblandt eder, ham I ikke kiende, han som var før jeg og kommer efter mig, hvis Skobaand jeg er ikke værdig at løse, jeg døber med Vand men Han døber med den Helligaand og Ild. Her staaer vi, og det begynder alt at udraabes: vi har fundet ham, om hvem ikke blot Moses og Propheterne har skrevet, men hvem den Christne Menighed har bekiendt for Engle og Mennesker fra Slægt til Slægt, vi har fundet ham i Hans Munds Ord, som ei skal forgaae med Himmel og Jord, vi har fundet ham med Aand og Liv i det Troens Ord, som er i alle Christnes Mund og Hjerte, som bekiende den Herre Jesus med deres Mund og troe i deres Hjerte at Gud opreiste ham fra de Døde, ja, vi har fundet ham i Hans Ord til os i Daaben og i Nadveren, som han forudsagde: hvo som holder fast paa mit, for ham vil jeg aabenbare mig og min Fader skal elske ham og vi vil komme til ham og gjøre Bolig hos ham. Nu er derfor klarlig vor Besøgelses Tid oprundet, nu læser Herren

ikke blot op af Propheternes Bog: Herrens Aand er over mig, men han lukker Bogen og siger: idag opfyldes denne Skrift for eders Øine, see nu er den velbehagelige Tid, nu er Salighedens Dag, tager ikke Guds Naade forgiæves men kiender eders Besøgelses Tid! Amen! i J. N. Amen!